

8-Ma'ruza

Mavzu : Infografikani yaratish printsiplari.

Reja :

1. Infografikani yaratish saviyalari
2. Infografikani qo'llash printsiplari

Infografika (latin. Informatio - xabardor qilish, aniqlik kiritish, ta'riflash) - bu tarkibali va katta ko'lamdagi ma'lumotlarni tez va aniq etib ko'rsatishga moljallangan ma'lumotlarning grafikaliq interpretatsiyasi (shakli), “ma'lumot beruvchi grafikaliq dizayn” hisoblanadi. Infografika keng xajmli va juda ko'p sohalarda tatbiq qilinadi. O'sha satrdan: geografiya, jurnalistika, ta'lim, statistika, texnik matnlarni tasvirlashda tatbiq qilinadi.

Infografika katta ko'lamdagi ma'lumotlarni iqchamlashtirish, u yerda rasmlangan predmetlarning o'zlar aloqalarini, mantiqlik daxllari va vazifalarini aniq ko'rsata oladigan grafikaliq yechim hisoblanadi.

Infografika - eng dastlap reklama sohasinda ko'proq qo'llana boshlagan. Texnika, texnologiya rivoji va Axborot kommunikatsiya texnologiyalarining, ta'lim, ijtimoiy turmush va insoniyatning turmush tarziga tez sur'atlar bilan kirib kelgani uchun, foydalanuvchiga uzatiladigan ma'lumot va fikrlarning visual ko'rinishi tarzida jadal ravishda hayotimizga kirib keldi.

Infografika vositalari illyustratsiya shakillari bo'lib gina qo'lmay, grafiklar diagrammalar, blok -sxemalar, kashtalar, xaritalar, tizimlar va boshqada shu tariqa ma'lumotlarni grafikaliq shaklda rasmlanadigan shakillarini qamrab oladi.

Infografika dizayni to'g'risida ikkita qarama qarshi -qarashlar bor:

- **birinchisi** izlanish (ingl. explorative), ko'rsatiladigan Axborot dizayn ishlarini asos solgan Edvard Tafti tomonidan ilgari surilgan. Uning ko'z -qarashida infografika minimal darajada bo'lishi, ma'lumotni uzatishdagi borlik narsalar ikkinchi darajali bo'lib, ma'lumotning o'zi maksimal darajada aniq rasmlanishi shart degan fikrni ilgari surgan.

Bu fikrding asosiy maqsadi bitta auditoriyaga zarurli ma'lumotni yetkazib berishga qaratilgan. Bunday ko'z qarash ilmiy faoliyatlarda, ma'lumotlar tahlilida, biznes onalitikada o'zining asoslangan tomonlarin ko'rsata oldi.

- **ikkinchisi** syujetli (ingl. narrative) ko'z qarash, 1978-yildan 1994-yilgachan “Time” Naygel Xolmsqa tegishli. Bu ko'z qarash o'qish uchun qaratiladigan ko'rgazmali dizayn va illyustratsiyalik obrazlarni yaratishga intilish bilan tavsiflanadi. Bunda faqatgina ma'lumot olish uchun emas, balki ma'lumotdan

foydalanuvchilar uchunda qiziqarli bo'ladi. Bu ko'z qarash jurnalistika, bloglar, marketing reklama materiallari sohalarinda ko'proq tatbiq qilinadi.

Infografika — Axborotni tasvirlashning garfikaliq usuli hisoblanadi. Boshqacha etib aytganda uni rasm ko'rinishidagi malumotlar desak ham bo'ladi. Infografika o'z ichiga matn, rasmlar, diagrammalar, blok -sxemalar, tablitsalarni birlashtirib oladi. Infografika o'z navbatida boshqa turdagi elementlarni ham qamrab oladi. Unda grafikalik ko'rinishlar asosiy rol oynaydi.

Umuman olganda infografika, Axborotlarni uzatishning xoli vositasi hisoblanadi. Bir jumlada aytganda infografika materialni tez, visual va aniq tasvirlash uchun mo'ljallangan. Nima uchun infografika Axborotlarni tasvirlash uchun qulaydir. Infografikani yaratish oson, biroq yaxshi infografikani yaratish qiyin. Infografikani yaratish uchun bir nechta printsiplardan foydalaniladi.

Ular quyidagicha

1. Ma'lumotlarning qisqaligi printsipt

Infografikaning asosiy vazifasi belgili bir masala yoki muammoni yoritib berishdan iborat. Infografika yaratishda o'rtaga qo'yilgan masalani shunday yaratib berilishi zarur, bu masala ustida grafikalik dizaynda xoli rasmlay olishi zarur bo'lsin hamda masalaning javobida o'sha ravishda qisqa bo'lishi zarur. Bu printsiptga asoslangan holda matumotlar ko'pincha grafikalardan foydalangan holda yoritib beriladi. Ma'lumotlarning qisqa va aniqligi infografikani va shu asnoda samarador qiladi.

2. Ijodiylik printsipt

Ijodiy infografika va oddiy diagramma o'rtasidagi asosiy farq hisoblanadi. Infografikani plakat ko'rinishida berilgan holatda, kiritilishi zarur bo'lgan matumotlar bilan tushindirilishi zarur bo'lgan masala ta'riflanadi. Infografikani yaratish jarayonida o'zgacha tipografiya, rasmlar, piktogrammalar va boshqa unsurlardan foydalanishdan cheklanmaslik zarur. Sababi, ijodiy asosida yaratilgan garfikaliq elementlar va o'zgacha dizayn infografikaning sifatli va ajralib turishiga sababchi bo'ladi.

3. Vizuallik printsipt

Infografika oddiy ravishda matn tarzida bo'lishi bir qancha natijasiz bo'lib qoladi. Oddiy tarzidagi tekst formadagi malumotlar zarikarli hamda uni tushinish bir qancha qiyinchilik tug'diradi. Geometrik shakllar, figuralar, chizmalar diagrammalardan foydalanish ma'lumotlarni vizuallashtirishga yordam beradi. Ma'lumotlarni so'zlar yordamida emas, piktogrammalar hamda belgilar bilan almashtirish, tasvirlash va qiyofasindirib berish matumotlar qabullanishini

samarodorgin oshirani. Sababi, bugungi kunda odamlar oddiy matndan ko'ra, grafikalik malumotlarga ko'proq qiziqib barmoqta

4. Tashkilotshilik printsiplari

Aniq va yaqshii tashkiliy malumotlar har qanday sifatli infografikaning tamoyili hisoblanadi. Tashkilotshilik printsiplari tamoyilida infografikani yaratishda har xil malumotlar solistiriladi, olingan malumotlarning ob'ektiv va haqiqat ekanligiga ishonch paydo qilishi zarur. Agar yig'ilg'an malumotlar natog'rii bo'lsa, hattoki eng yaqshii dizayn turi foydalanuvchilarni o'ziga qarata olmaydi.

5. Ochiqlilik

Infografikani yaratish jarayonida har doyim malumotlar manbalarini berish foydalanuvchilarning berilgan materialni tubdan o'zlashtirish imkonini beradi. Ularga qo'shimcha ravishda malumotlar berishga harakat qilish zarur. Malumotlar va malumotlar manbalarining shaffofligiga e'tibor qaratish zarur.

6. Aniqlilik

Infografikani yaratish jarayonida e'tiborlilik va aniqlilik taqozo etiladi. Ma'lumotni diagramma yoki grafikalik ko'rinishda yaratish jarayonida Ka'mchiliklarga yo'l qo'yish bir qancha oson. Ma'lumotlarni ko'z oldimizda aks ettirish uchun har xil shakl va mezonlardan foydalanish zarur. Biroq ulardan haddan tashqariqari foydalanish infografikaning sifatlilik darajasiga nojo'ya tasir ko'rsatadiki.

7. Hamohanglik

Infografikaga mos usul va ko'rinishni topish zarur. Agar siz murakkab masala uchun infografika yaratmoqchi bo'lsangiz ularni rangbara'ng qilmagan ma'qul. Sababi, infografikaning ko'rinishi berilgan mavzuga mos bo'lishi, mavzuga mos dizayn tanlanishi taqozo etiladi.

8. Oddiylik

Vizualliq va ma'lumot miqdorini oshirib yuborishlik infografikanin samarodorligiga nojo'ya tasir ko'rsatishi mumkin. Har xil Axborotlarning haddan tashqari ko'p berilishi yaratilgan infografikani tushinishni bir qancha qiyinlashtirushi mumkin. Infografikani nima uchun va kim uchun yaratish kerakligin bilish, infografikaning vizual murakkabligi va dizaynini yaxshi tanlash imkonini beradi. Agar siz yangiliklar sayti uchun infografika yaratayotgan bo'lsangiz juda ko'p grafikalik elementlardan va grafikalaridan fodalanishingiz mumkin.

O'tilgan mavzu bo'yicha savollar :

1. Infografikani yaratish printsiplari haqqida tushincha.
2. Infografika printsiplarining bir-birindan farqi haqqida tushindirib bering?